

korány első derülete a nap közel feljöttét jelzi, azonnal vissza huz éji csekély vízi tanyáiról a kacsák minden faja kedvencez nappali tanyájára, melynek közepén ezuttal hat töltött cső tulajdonosa vadász-láztól soha vagy igen ritkán mentes feszültséggel várja. — Az apróbb fajta kacsák és pedig a csörgő, kereze, sulyomfejú, buzás stb. nagyobb tömegekben, a kendermagos kisebb csapatokban, a zöldfejű tőkés, és a kanalas rendszeren egyenkint vagy párosával, de többnyire oly sűrűn jön, hogy a három puska egyre száll majd felváltva, majd egyszerre; valóságos csatártűz zavarja a megriadt vadat, mely minduntalan repdes a mocsár körül s ha meglátta ellenségét, más csendesebb tájakra száll; de azért folyvást jö a mit sem gyanító ujoncz, mert hisz a Tisza völgye nagy, rajta ez idén sok a víz és millió a szárnyas; aztán nem csak itt, számtalan más helyen is zavarja reggelét a puskázó, s hiába menekült egy ellentől, mert keresett új menhelyén várja a másik, a ki még kevésbé kegyelmez, s a könnyen sebezett sem engedi át sorsának, hanem utána küldi kutyáját, mert hisz ennek is kell örömet szerezni és kárpótlást a hosszú „coucholás“-ért.

Hét óra felé már elvadtítottuk s tanyájukról elriasztottuk a kedvencez mocsár lakóit, újak is csak nagyon gyéren tévednek ide; csupán a röpködni rest szárcsa és a fortélyos vöcsök maradtak meg a vízen, de ezek is oly illedelmes távolságban, hogy golyó legyen s ne göbecs, a mely elérje; fölkerkedünk tehát kiki zsákú anyával, de az egyik többet lőtt mint a másik kettő, ennek tehát segítségére megyünk, ha nincs velünk valamely a vad czepeelésére felfogadott suhancz. — A partra kiérve, földre terítjük a lelőtt vadat, megszámláljuk, harminczhét fekszik egymás mellett, mire mindenekelőtt communi consensu beismerve s párszor ismételve, hogy: g y ö n y ö r ü h u z á s v o l t, egymás esélyeit és élményeit kezdjük elbeszélni, s ezzel a legközelebbi tanyán reánk váró kecsi felé tartunk.

De még el nem vagyunk fáradva, utközben még van elég mocsár, s mert az első felett is tömérdek sárszalonna cirkált, göbcseset cserélünk, s gázoljuk a sarat és csekély vízi poc olyákat, különösen a levágott gyékényeseket, melyeket kiválóan szeret a sárszalonna mind a három faja; — különösen a sövényházi rét gyékényeseit, hol septemberben, vagy augusztusban, a mint az uraság a rétről a vizeket lecsapoltatta, néha oly roppant bőségben találtam már sárszalonnát, hogy a sok miatt hidegvérűséget vesztve — bevallom — keveset lőttem, mi talán természetesebb mint egyelőre tetszenék.

Végül megjegyzem, hogy a Tisza völgyében, főleg Tiszán innen, nem ritka a fogoly sem, de nyáron a kukoriczában tartozkodik, ebben pedig nem vadászható, mint nem ősszel, mert akkor a zöld vetéseken tanyáz, s ilyenkor már nagyon vad, ha szőlőben találjuk is, nagyobb sikerrel tehát csak télen havon szánról vadászható. O. A.

Falka-vadászataink

és a vadászoló tenyésztése.

(Folytatás.)

Ha lókedvelőink és sportmanekink többet törődnek a ló-bonczattal, nagy hasznukra válna. Figyelnének csak a térdcsont izületeire, majd jobban megnéznék előforduló alkalommal annak alakját és anyagát. A térdcsont igen mesterségesen összeillesztett izület, mely mindamellett oly jól van szerelve, hogy belül ritkán történik sérülése. A tágas és széles térdcsont igen ajánlatos a vadászlónál, mert az izmok kötése és az idegek kinyújtására és összezsugorodására elég téres. A mi a térd alatti részt, az az a szárcsontokat illeti, ezek a vadászlónál nem lehetnek eléggé rövidek, miután a „hunter“ nagy terhet szokott hordani. A szárcsontok ne legyenek gömbölyűek, hanem laposak s hátul erős idegekkel átszőttek. Ilyennek kell lenni azon czombrészek is, melyről a lókedvelő azt mondja: „drótból van fonva.“

Nem kevésbé szövevényes, de könnyen is sérülhető a csüd-izület, melynek szélesnek és izmosnak kell lenni. A járásra és helyes állásra nézve a csüd is hasonlóan fontos. Rövid csüddel bíró lovak nehezen

haladnak mély talajban, mert e tag szabad mozgása akadályozva van, mihelyt a talaj felszíne alá süllyed, mi annál könnyebben történik, mentől rövidebb. A rövid csüdök könnyebben is merevednek, kivált nehéz terhek hordásánál, miután hiányzik a ruganyosság, mely csak a hosszabbak tulajdonsága, s mely kemény talajon vágatás vagy ugrásnál a szárcsontok megrándulását kevesbiti. Rövid, s ilyformán meredek csüdű lovakon kellemtelen a lovaglás, s kevés munkát bírnak. Tulzást itt sem jó, azonban ha választani kell, úgy a mondott rész még is inkább legyen hosszú.

Hogy vadászlónál a terjedelmes gömbölyű patát kedvellem, alig kellene tán említenem, miután az ilyen egészséges is szokott lenni, azonkívül a „hunternek“ gyakran kell oly talajon áthaladnia, melynél az ily terjedelmes alap igen jó előnyt nyújt a mély süppedés ellen. Észrevehetjük, hogy a szarvasmarha, basított körmei miatt kevésbé süpped mély talajban, mint a ló. Különbözik a patának igen nagyinak és terjedelmesnek a vadászlónál sem szabad lenni, mert sebessége szenvedne miattok.

A vadászoló elől szélesb állású lehet, az az előlábai közt nagyobb távolság lehet mint a hátsók közt. E részben jeles vadászlovakat láttam a legkülönbözőbb állásokkal, némelyek igen görbe, előhajló térdekkel, mások kifelé fordult csüdökkel, sőt egy párt befelé fordított nyírral is láttam. (Folyt. köv.)

Halászatunk és a mesterséges haltenyésztés.

II.

Előbb a mesterséges haltenyésztésről, mint nemzetgazdasági szükségességről, akarok szólni. Aztán fogom nézeteimet a halászati törvényekről elmondani.

A gyakorlat, a tapasztalat ma már teljesen elnémitotta a mesterséges haltenyésztés legelfogultabb elleneit is, a tények megegyezték állításait; azonban, dacára ennek, még léteznek ábrándozók, kik ugyan nem ellenségei a mesterséges haltenyésztésnek, de az ismert ideológus, Feuchtersleben példáját követve (ez azon hitben élt, hogy ha például beteg, csak akarnia kell, azonnal meggyógyul) oly véleményben vannak: miszerint képesek uralkodni a természet felett és átídomítani a tenyésztendő halak egész életrendszerét. Ez neveléses tévedés, és a ki azt hiszi, mikép sikerülnie fog épen oly mineműségű, oly alakú halakat más vízben sikerrel előállítani mint azt természetük megkívánja, az azon szegénységi bizonyítványt állítja ki önmagának, hogy nem ért azon tárgyhöz, a melyhez hozzá szállott. A természet, kell, hogy e téren is útmutatónk, tanácsadónk legyen.

Mindenek előtt vessünk egy tekintet folyóinkra. Mit fogunk ekkor tapasztalni? A legtöbb folyam eredetét a havasokban veszi, és mindaddig, míg e hideg havasi jellemet megtartani képes, addig hűlőmái között pisztrángok és lazacok fogunk találni. A mint azonban a síkságot eléri s mintegy lankadtan halad tova: más halnemek jelentkeznek árjai között, minők például a csuka, ponty, süllő, harsa stb.

Még a halvándorlások is újmutatásul szolgálnak arra, hogy bizonyos határok vannak kiszabva a természet által a halak részére, melyeken szokásaikat, és élet fenntartásukra szükséges feltételeket követés — nem hatolhatnak túl. Így például a fekete tenger lakója, a víza, feljön ugyan a Dunába bizonyos időszakokban, azonban soha nem téved egész a Marosig, míg viszont a s ő r e g, t o k j u n i u s havában nem csak a Duna és Tiszában jelenik meg nagyszámmal, hanem a Maroson is felhatol, ezen folyónak a Küküllővel összeömléséig, hol vándorlása teljesen végét éri.

Ezen adatok is, úgy hisszük, eléggé bizonyítják azt, miszerint ha óriási fáradsággal sikerül is valamely halfajt egy, az ő életfeltételeinek megfelelő vízben tengetni, csak is oly elnyomorult állapotokat fogunk nagy költséggel tenyészteni, a melyekben örömünket nem találhatjuk, még kevésbé fogjuk pedig fáradságunk jutalmát venni; szóval:

szeszélyünknek eleget-tehetünk némi kis részben, de minden értelmes haltenyésztő és nemzetgazda előtt neveltségessé fogunk válni.

Nézetem, sőt mondhatom, tapasztalatom szerint is, az okszerű haltenyésztés fő kelléke a folyamatok természeti viszonyainak kellő ismerete. Hasztalan fogunk például pisztrángot oly folyamban tenyészteni akarni, a mely ugyan nincs alávetve légmérséki nagy változásoknak, de a mely nem nyújt számukra elegendő táplálékot, mivel ezen halak a ragadozók közé tartozván, igen sok állati táplálékot kívánnak, s a hol azt kelő mértékben nem találják fel, vagy teljesen kipusztulnak, vagy elcsenevésznek. Ezek szerint tehát az, a ki haszonnal akarja üzni a haltenyésztést, nem fog a természet ellen küzdeni akarni, hanem azzal kézen fogva jár el, és egyszersmint a helyi viszonyokra, szállítási eszközökre stb. tekintettel leend, mivel nemcsak hogy egy vidéken egy, másikon más halfaj tenyésztése célszerűbb, hanem a tenyésztendő halfaj természete és életmódja miatt különböző a mesterséges haltenyésztés módja. Így egészen más a folyami és más a tóti tenyésztés; mind a mellett igen sok esetben ez utóbbi is rendkívül nagy hasznót hajt, habár állóvizekben csak is közönségebb, és eként kevesebb értékű hal tenyésztethetik. Példájaként láttam ennek sok helyen Németországban, de csak egyet említek meg: a Thüringiai erdő vidékén Triptés és Renthendorf között van egy falu, melynek nevét azonban elfelejttem. Ezen helység lejtősen fekszik s egy gazdag forrással bír, melyet ügyesen felhasználtak a lakosok; háza előtt ugyan is, sorba mindenik tavat ásott s a forrás vizét, mely addig elmosárolította a tájt, felfogva, egyik tóból a másikba vezették. Ezen tavak alig egy-kétszáz négyszög ölnyi kiterjedésűek, és még is egyik egyik tulajdonosnak 60—80 tallér jövedelmet hajt az ott folytatott ponty tenyésztés által, úgy hogy a tavak birtokossai összesen bevesznek 2500—3000 tallért évenként mondhatni ingyen. Ily összeg pedig egy kis község évi pénzforgalmában nem megvetendő. Azonban az okszerűen kezelt haltenyésztés, vagy csak okszerű halászatból eredő nagy hasznokat hazai példákkal is illusztrálhatjuk; hogy többet ne említek, ott van Tata, melynek nem valami nagy kiterjedésű tavából ez év őszén is 4000 mázsa hal fogatott ki.

Tehát nemcsak mint a sport barátja, hanem főleg nemzetgazdasági szempontból ajánlom melegen a haltenyésztés ügyének felkarolását. Szerintem a lazac és pisztráng tenyésztésre hivatva van felső Magyarország és Erdélyben Hátszegvidéke, hol úgy is e téren mást nem kell tenni, mint elősegíteni a természetet; legalább annak útjába nem állani valódi rabló halászat által az ívás idejében. A Tisza mentén községileg lehetne sokat tenni, ha itt ott kevésbé használható helyekre tavaszon, az ugynevezett zöldár idején kieresztenék a vizet, hogy alkalom nyíltassék a halaknak ikrájuk czélszerű helyre való lerakására. Itt a főváros közelében is pompás haltenyésztést lehetne a Rákos mentén állítani, mely igen jövedelmező is lehetne, ha közönségebb, lágy vízben élő halak tenyésztetnének ottan.

(Folyt. követ.)

GR. LÁZÁR KÁLMÁN.

VAJA, JAN. 30. 1869.

A „Zabolch-vajai agararsz-egylet“ által f. hó 28-kán rendezett öreg agararszenyre a tagok, a nálunk is nagy mérvben megindult politikai mozgalmak miatt, igen csekély számmal jelentek meg, s az egylet pályadíjjáért csak három azár küzdött. A futások következő rend és eredménnyel történtek.

Bottka Béla, f. k. Black-Coat

ugyanaz, t. sz. Lujza

Jármy Elek, v. k. Sárkány

Black-Coat } Black-Coat

Lujza } Black-Coat

Sárkány (erővesztésre.)

Black-Coat } Sárkány.

Sárkány }

S így győztes Sárkány lett, s e derék kan agar a folyó idényben most a harmadik billikomot nyeré el. Z.